

161. Bijbelstudie over 'MI DE' 'IK BEN' 'EGO EIMI' - 'ἐγὼ εἶμι'

Deel 2: De Alpha en de Omega, de Alef en de Tav

In het eerste deel van deze driedelige studiereeks hebben we met behulp van de Septuaginta, de oudste Griekse vertaling van de TeNaCH, gezien, dat Yeshua door de zeven 'Ik ben'-uitspraken in het Johannes-evangelie Zijn ware identiteit aan ons bekend heeft gemaakt met precies dezelfde twee woorden, waarmee de Eeuwige Zichzelf vele eeuwen daarvoor ook aan Moshe [Mozes] bij de brandende braamstruik heeft bekendgemaakt: ἐγὼ εἶμι 'ego eimi' - 'Ik ben'! Gewone mensen zoals u en ik zouden ons de uitspraken van Yeshua nooit aanmatigen omdat ze namelijk onmiskenbaar op Zijn G'dheid wijzen. Niemand van ons kan immers van zichzelf datgene zeggen wat Hij gezegd heeft te zijn zoals bijvoorbeeld 'de opstanding en het leven' of 'de Eerste en de Laatste'. Er is geen ander op wie deze uitspraken van toepassing kunnen zijn dan de Eeuwige alleen. Door het zevenvoudig gebruik van een bepaald lidwoord in plaats van een onbepaald lidwoord benadrukt Yeshua in het Johannes-evangelie Zijn exclusieve positie en legt daarmee een verband tussen Zijn 'Ik ben'-uitspraken en de naam van de Allerhoogste. Maar behalve deze zeven zijn er nog veel meer uitspraken waarmee Yeshua Zich aan de Eeuwige gelijk heeft gesteld. Dat komt vooral heel duidelijk naar voren in het boek Openbaring, waarin dezelfde 'Ik ben'-uitspraken zowel voor de Eeuwige alsook voor Yeshua gebruikt worden. Deze uitspraken zullen we deze keer nader bestuderen.

'Ik ben de Alpha en de Omega'

'Mi na a Alfa nanga a Omega'

De eerste 'Ik ben'-uitspraak vinden we reeds in de aanhef van het boek Openbaring: "**Ik ben de Alpha en de Omega**, zegt G'd, de Eeuwige, Die is en Die was en Die komt, de Almachtige. - **Mi na a Alfa nanga a Omega**. Na so Masra Gado e taki, di de, di ben de, èn di sa kon, na Almaktiwan." (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 1:8). De alpha (α of A) en de omega (ω of Ω) zijn de eerste en laatste letter van het Griekse alfabet. Dezelfde beeldspraak gebruikten de Joodse wijzen met de alef (א) en de tav (ת), de eerste en de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet. Beide letters vormen dus het begin en het einde van het alfabet en zeggen derhalve iets over de Degene, die aan het woord is en Zichzelf als zodanig noemt, want wat Hij als de Alpha begonnen was, dat zal Hij eens als de Omega voltooien. Door dit beeld van de eerste en de laatste letter van het alfabet op Zichzelf toe te passen openbaart de Eeuwige een g'ddelijke eigenschap, die ook Yeshua op Zichzelf betreft, namelijk dat Hij de Eerste en de Laatste is, het Begin en ook het einde. Dat met de eerste en de laatste letter eigenlijk het hele alfabet bedoeld is, dus inclusief alle tussenliggende letters, wil dus zeggen, dat haShem daarmee de volheid van Zijn eeuwig bestaan en Zijn onveranderlijkheid op de voorgrond stelt. Vóór de eerste letter was er niets en na de laatste letter is er niets. De letters Alpha en Omega openbaren en kenmerken derhalve het diepste wezen van Hem, die in Zichzelf onveranderlijk is van eeuwigheid tot eeuwigheid. "Gij zijt, luidt het woord van de Eeuwige, Mijn getuigen, en Mijn knecht, die Ik verkoren heb, opdat gij het weet en in Mij gelooft en inziet, dat Ik dezelfde ben; voor Mij is er geen god geformeerd en na Mij zal er geen zijn, Ik ben de Eeuwige, en buiten Mij is er geen Verlosser! - Masra de taki: Un de Mi kotoigi, nanga Mi dinari disi Mi ben ferkisi; fu un sa sabi èn bribi Mi, èn sabi dati Mi na En; no wan gado ben de na Mi fesi, èn no wan gado sa de baka Mi. Mi, Misrefi na Masra, èn boiti Mi no wan Ferlusuman de!" (ישעייהו Yeshayahu [Jesaja] 43:10-11). Hij is de eeuwig Zijnde, hetgeen Hij ook laat blijken uit de toevoeging, die volgt op Zijn introductie dat Hij de Alpha en de Omega is.

‘... die is en die was en die komt...’

‘...di de, di ben de, èn di sa kon...’

“Ik ben de Alpha en de Omega, zegt G'd, de Eeuwige, die is en die was en die komt, de Almachtige. - Mi na a Alfa nanga a Omega. Na so Masra Gado e taki, di de, di ben de, èn di sa kon, na Almaktiwan.” (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 1:8). Hij gebruikt hiervoor dezelfde woorden, die ook Yochanan [Johannes] in vers 4 hanteert: “Genade zij u en vrede van Hem, die is en die was en die komt! - Mi e winsi unu a bun-ati nanga a freide fu Gado di de, di ben de, èn di sa kon!” Ook de vier levende wezens rondom G'ds troon bezingen de Eeuwige met de zelfde woorden: “Heilig, heilig, heilig is G'd, de Eeuwige, de Almachtige, die was en die is en die komt! - Masra Gado, A santa, santa, santa! Na En abi ala makti. Na En ben de, A de, èn A sa kon!” (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 4:8). Daar is een prachtig lied van gemaakt, dat wij allemaal wel kennen: “Qadosh, qadosh, qadosh! Adonai, Elohim Tz'vaot! Asher haya v'hove v'yavo!” Hij die was, was er altijd al, van het begin af, Hij die is, is er nog steeds, en Hij die komt, komt spoedig en Hij zal er ook altijd zijn, want Hij is de eeuwig Zijnde. Dat is dus eigenlijk een vrije weergave van de Naam van G'd, waarmee Hij Zich aan Moshe [Mozes] heeft geopenbaard: “Ik ben, die Ik ben! - Mi de di Mi de!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 3:14). Maar waarom noemde Hij niet Zijn echte Naam, maar gaf slechts als antwoord: “Ik ben die Ik ben”? Voor het westerse taalgevoel is deze wending moeilijk te begrijpen, maar voor Joden is dit de gewone Hebreeuwse manier om onbepaaldheid uit te drukken. Een soortgelijke constructie als deze komen webijvoorbeeld ook in שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 33:19 tegen: וְחַנּוּטֵי אֲשֶׁר אֶת־אֲשֶׁר אֶרְחָמֶי וְרַחֲמֵי אֶת־אֲשֶׁר אֶרְחָמֶי V'chanoti et-asher achon v'richam'ti et-asher arachem! [Ik zal genadig zijn wie Ik genadig ben, en Mij ontfermen over wie Ik Mij ontferm! - Mi sa abi gnade na a suma disi Mi sa abi gnade, èn Mi sa sori sari-ati na a suma disi Mi sa sori sari-ati!]. Ook in Romeinen 9:15 vinden wij dezelfde tekst: “Over wie Ik Mij ontferm, zal Ik Mij ontfermen, en jegens wie Ik barmhartig ben, zal Ik barmhartig zijn! - Mi e sari suma Mi wani sari, èn Mi e sori sari-ati na suma Mi wani sori sari-ati.” G'd bedoeld hiermee, dat Hij zich ontfermt, over wie Hij wil, de mens heeft in deze niets te bepalen. De onbepaaldheid wordt hier uitgedrukt door een herhaling van hetzelfde werkwoord, waarvan de twee vormen door een betrekkelijk voornaamwoord met elkaar zijn verbonden. In שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 16:23 vinden wij een ander voorbeeld hiervan: אֶת אֲשֶׁר־תֹּאפּוּ אַפּוּ וְאֶת אֲשֶׁר־תִּבְשֹׁלוּ בַשֶּׁלֶן בַּשֶּׁלֶן Et asher-tofu efu v'et asher-t'vashelu bashelu! [Bakt wat gij bakken wilt en kookt wat gij koken wilt! - Un baka san unu man baka, èn bori san unu man bori!], hetgeen eigenlijk zoveel betekent als: doe met het manna wat je wilt. Men is het erover eens, dat het antwoord van de Eeuwige op de vraag van Moshe [Mozes] ook een voorbeeld is van deze Hebreeuwse constructie: אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה Eh'ye asher Eh'ye! ofwel “Ik ben die Ik ben” wat ook vertaald kan worden met “Ik zal zijn die Ik was” of “Ik zal zijn die Ik zijn zal” - en daarmee aangeeft dat G'd nooit verandert, maar onveranderlijk is, want zijnde dat Hij is, wordt Hij geen ander, maar blijft dezelfde, die Hij van eeuwigheid is. Dit betekent, dat de G'd van Israël eeuwig is in wezen, getrouw in Zijn belofte en alvermogen in haar uitvoering. Dat deze constructie op verschillende manieren vertaald kan worden moet niet zo opgevat worden, alsof de betekenis van deze heilige woorden onzeker zou zijn. Maar omdat onze taal mist, wat het Hebreeuws wél heeft, namelijk een vorm, die tegelijkertijd het heden en de toekomst uitdrukt, willen onze bijbelvertalers erop wijzen, dat noch de ene, noch de andere vertaling de betekenis van deze hoogheerlijke woorden uitput. Is het toch de Eeuwige, die zich hier uitspreekt, en valt in het eeuwig juist het verschil van het heden en van de toekomst weg, dan wordt er toch, hoe men ook zou vertalen, altijd aan de diepere betekenis van deze Hebreeuwse woorden te kort gedaan. Vertaalt men “Ik zal zijn”, dan moet “Ik ben” erbij gedacht worden; maar vertaalt men: “Ik ben”, dan moet “Ik zal zijn” eronder begrepen worden. (Kuyper). Deze tijdloze identiteit van de Eeuwige komt bijzonder tot uitdrukking in de omschrijving: אֲשֶׁר הוּא הוּא הוּא אֲשֶׁר הוּא Asher Hu hove, haya vaba of ook wel: הָהוּוּהוּהוּוּהוּוּהוּוּהוּוּ haHove v'haya v'yavo [Hij die was en die is en die komen zal! - Di ben de, di de, èn di sa kon!] in חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 1:4, 1:8 en 4:8. Als G'd zo van zich zelf kan zeggen: “Ik ben die Ik ben” of “Ik ben die Ik zijn zal”, dan geeft Hij daarmee aan dat Hij de bron

en oorsprong van Zijn eigen wezen, Zijn eigen Ik is. Hij is dus letterlijk de Eeuwige, die het leven heeft in Zichzelf! Interessant is hierbij, dat precies hetzelfde ook voor Yeshua van toepassing is: *“Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven leven te hebben in Zichzelf. - Bika soleki fa a Tata abi libi ini Ensrefi, na so A meki tak’ a Manpikin abi libi ini Ensrefi tu.”* (יוחנן יוחanan [Johannes] 5:26). Elke twijfel over de identiteit van Yeshua wordt eveneens weggenomen door de bekende tekst uit עבריים Ivrim [Hebreeën] 13:8 die in feite hetzelfde zegt: *“Yeshua haMashiach is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid! - Yeshua haMashiach na a srefi esde, tide èn fu têgo!”* Nu begrijpen wij dus beter, wat Yeshua bedoelde toen Hij zei: *“Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien! - A sma di si Mi, si a Tata kaba!”* (יוחנן יוחanan [Johannes] 14:9).

‘...de Almachtige’ - ‘...na Almaktiwan’

De Eeuwige sluit de titel, waarmee Hij Zichzelf voorstelt, af met ‘de Almachtige’: *“Ik ben de Alpha en de Omega, zegt G’d, de Eeuwige, die is en die was en die komt, **de Almachtige!** - Mi na a Alfa nanga a Omega. Na so Masra Gado e taki, di de, di ben de, èn di sa kon, **na Almaktiwan!**”* (חזיון Chizayon [Openbaring] 1:8). Het Griekse woord παντοκράτωρ pantokratōr [Almachtige] wordt evenals het Hebreeuwse woord שדאי Shadai uitsluitend voor de Eeuwige gebruikt en komt alleen een aantal keren voor in de Openbaring en in 2 Korinthiërs 6:18.

‘Zij zullen Mij aanschouwen, dien zij doorstoken hebben’ ‘Den sa luku na Mi tapu, disu den ben boro’

In het boek Openbaring wordt met de ‘Alpha en de Omega’ en ‘Die is, en die was, en die komen zal’ soms de Eeuwige (יהוה YHVH), en dan weer Yeshua aangeduid. In sommige teksten is het overduidelijk wie ermee bedoeld wordt, maar hier in hoofdstuk 1 vers 8 is dat nogal de vraag, ondanks het feit, dat er expliciet bij vermeld staat, dat dit de woorden zijn van G’d, de Eeuwige, de Almachtige, want als we vers 7 erbij betrekken, dan zou dit best wel op Yeshua kunnen slaan, maar dat ene hoeft het andere natuurlijk niet uit te sluiten en ik zal u ook uitleggen hoe ik dat bedoel. Wat staat er precies in vers 7? Daar staat: *“Zie, Hij komt met de wolken en elk oog zal Hem zien, ook zij, die Hem hebben doorstoken; en alle stammen der aarde zullen over Hem weeklagen. Ja, amen! - Luku, A e kon nanga den wolku, èn ala sma sa si En, srefi den wan di ben dyuku En. Èn ala folku na grontapu sa bari krei te den si En. Iya, amen!”* Dit verwijst naar זכריה Zechar’ya [Zacharia] 12:9-10: *“Te dien dage zal Ik zoeken te verdelen alle volken die tegen Jeruzalem oprukken. Ik zal over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem uitgieten de Geest der genade en der gebeden; zij zullen Hem aanschouwen, die zij doorstoken hebben, en over Hem een rouwklacht aanheffen als de rouwklacht over een enig kind, ja, zij zullen over Hem bitter leed dragen als het leed om een eerstgeborene!”* Dat met ‘degene, die zij doorstoken hebben’ Yeshua bedoeld moet zijn lijkt wel duidelijk, want Hij werd doorstoken toen Hij aan het kruis werd genageld en toen de Romeinse soldaat een speer in Zijn zij stak. Hoe kon ik dan zeggen dat het ene het andere niet hoeft uit te sluiten? Wel, als we de Statenvertaling erbij pakken zult u wel snappen wat ik bedoel. In de zojuist geciteerde NBG-vertaling hebben we gelezen: *“Zij zullen **Hem** aanschouwen, die zij doorstoken hebben - Den o si **a Sma** di den dyuku”*, maar in de Statenvertaling staat: *“Zij zullen **Mij** aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben - Den sa luku **na Mi** tapu, disu den ben boro.”* Ziet u het verschil? Dit laatste is letterlijk vanuit de Hebreeuwse grondtekst vertaald. Daar staat: וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֶת אַשְׁרֵי דַקְרוּ v’hibitu **elai** et asher daqaru - dus ‘Mij’ en niet ‘Hem’. En wie is hier aan het woord? De Eeuwige! Dat deze tekst sommige mensen niet lekker zit kan ik begrijpen, maar voor ons hoeft dit niet verwarrend te zijn. Integendeel! Het bewijst des te meer dat Yeshua de waarheid sprak toen Hij zei: *“Ik en de Vader zijn één! - Mi nanga a Tata na wan!”* Vandaar dat ik dus ook met betrekking tot Openbaring 1:8 zei, dat het nogal de vraag is of daar de Eeuwige zelf mee bedoeld is of Yeshua. Toch mogen we er wel van uitgaan, dat hier de Eeuwige zelf aan het woord is, omdat de term ‘de Almachtige’ in de hele Bijbel uitsluitend op Hem wordt toegepast.

'Ik ben de Eerste en de Laatste, en de Levende'**'Mi na a Fosiwan nanga a Kriboiwan. Mi na a Wan di e libi'**

Een paar verzen verderop komen we de tweede *'Ik ben'*-uitspraak tegen met dezelfde strekking als de eerste. Maar deze keer was het zonder enige twijfel Yeshua in Zijn volle majesteit, die deze uitspraak deed. Eerst hoorde Yochanan [Johannes] alleen Zijn stem achter zich. Maar toen hij zich omdraaide schrok hij dermate van wat hij zag, dat hij als dood voor Hem neerviel. Op zich is dat natuurlijk niet zo vreemd, want deze reactie komen we o.a. ook in Ezechiël 1:28 en Daniël 8:18 en 10:9 tegen, toen deze profeten een schrikwekkende verschijning van een Engel van de Eeuwige hadden. Toch evenals de Engel bij hen deed, hielp ook Yeshua hem overeind en stelde hem gerust. Yochanan schreef over deze ontmoeting: *"En toen ik Hem zag, viel ik als dood voor Zijn voeten; en Hij legde Zijn rechterhand op mij en zeide: Wees niet bevreesd, **Ik ben de Eerste en de Laatste, en de Levende**, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk. - Di mi si En, mi trowe misrefi na gron na En futu, dan mi tan didon leki mi dede. Ma A poti En let'anu na mi tapu dan A taki: No frede. **Mi na a Fosiwan nanga a Kriboiwan. Mi na a Wan di e libi.** Mi ben dede, ma luku, now Mi e libi fu têgo. Mi abi den sroto fu Dede nanga Dedekondre."* (חזירון Chizayon [Openbaring] 1:17-18). Hij maakt Zich aan Yochanan bekend als 'de Eerste en de Laatste', en dat is dezelfde term, die ook de Eeuwige drie keer gebruikte in de profetie van Jesaja: *"Wie heeft dit bewerkt en tot stand gebracht? Hij, die de geslachten van de aanvang af heeft geroepen; Ik, de Eeuwige, die de Eerste ben, en bij de Laatste ben Ik dezelfde. - Suma ben wroko èn meki disi pasa, èn A ben kari den fositen pipel sinsi a bigin? Mi, Masra, a Fosiwan nanga so srefi a Lastiwan. Mi na En."* (ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 41:4). *"Zo zegt de Eeuwige, de Koning en Verlosser van Israël, Adonai Tz'vaot [de Here der heerscharen]: Ik ben de Eerste en Ik ben de Laatste en buiten Mij is er geen G'd! - So Masra, a Kownu fu Israël, nanga a Suma disi bai en baka, Masra fu den legre de taki: Mi de a Fosiwan, èn Mi de a Lastiwan, èn boiti Mi no wan tra Gado de!"* (ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 44:6). *"Hoor naar Mij, Ya'aqov [Jakob], Israël, Mijn geroepene. Ik ben dezelfde, Ik ben de Eerste, ook ben Ik de Laatste! - Arki Mi, o Yakob, nanga Israël, disi Mi ben kari; Mi na En; Mi de a Fosiwan, èn Mi de a Lastiwan tu!"* (ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 48:12). Zoals de Eeuwige Zich bij monde van Jesaja aan de Israëlieten bekend maakte als 'de Eerste en de Laatste', zo gebruikte ook Degene die tot Yochanan sprak, precies de zelfde woorden als een duidelijke verwijzing naar Zijn eeuwigheid. Gezien het feit dat alleen G'd eeuwig is, zou het dus voor de hand liggen dat ook dit niemand anders dan de Eeuwige zelf zou moeten zijn, ware het niet dat Hij daar nog een derde woord aan toe gevoegd had: *"...en de Levende!"* Op zich zou ook dat op G'd zelf kunnen slaan, want in de profetische boeken van de TeNaCH komen we tientallen keren de woorden tegen: *"Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Eeuwige... - So leki Mi de libi, so Masra de taki..."*. Natuurlijk leeft Hij, want wij dienen een levende G'd! En toch weten we, dat het niet onze hemelse Vader zelf geweest kan zijn, die hier tot Yochanan sprak, want Hij voegde er nog aan toe: *"...en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden! - ... Mi ben dede, ma luku, now Mi e libi fu têgo!"* De G'd van Israël is nooit gestorven, want Hij is geen mens, althans niet G'd de Vader. De Zoon natuurlijk wel en op Hem zijn alle drie woorden van toepassing, want Hij is wel dood geweest, maar ook in Zijn menselijke vorm, die Hij voor altijd blijft behouden, houdt Yeshua niet op, het wezen en de kenmerken van de G'dheid te bezitten. Daarom kan Hij evenals Zijn Vader zeggen, dat Hij de Eerste en de Laatste is. Hoe is het mogelijk, dat Yochanan [Johannes], de lievelingsapostel van Yeshua, die tijdens Diens aardse leven zo een vertrouwelijke omgang met Hem had dat Hij volgens hoofdstuk 13:23 van zijn eigen evangelie aan de boezem van Zijn Meester aanlag, Hem nu niet herkende en zo hevig van Hem schrok dat hij flauwviel? Dat komt, omdat hij Hem nu zag zoals hij Hem nog nooit eerder heeft gezien: in Zijn volle heerlijkheid en majesteit! Yeshua wist hem echter gerust te stellen door Zijn rechter hand op zijn schouder te leggen en op Zichzelf te wijzen als 'de Eerste en de Laatste' om daarmee te laten zien dat Hij enerzijds G'd zelf is, maar anderzijds eraan toe te voegen dat Hij als mens gestorven is. Hij was tijdelijk aan de fysieke dood overgeleverd, want Hij onderwierp Zich vrijwillig aan hem en ging het dodenrijk binnen, die in het Grieks ᾍδης Hades en in het Hebreeuws שאול Sh'ol genoemd wordt. Maar Hij heeft de dood overwonnen en hem door Zijn

opstanding van zijn macht beroofd! Daarom is Hij nu levend tot in alle eeuwigheid, want Hij heeft leven in Zichzelf en Hij bezit de sleutels van de dood en het dodenrijk. De dood heeft betrekking op het lichaam, het dodenrijk op de ziel, want het dodenrijk wijst naar de plaats waar de zielen van de overledenen zijn, terwijl de dood op de toestand wijst waarin de overledenen zich bevinden: niet meer in leven, gewoon dood! Yeshua heeft echter de sleutels van beide bereiken in Zijn bezit en kan daarmee naar eigen goeddunken daarover beschikken. De dood hoeft ons daarom ook geen angst meer aan te jagen omdat hij op grond daarvan geen gezag meer heeft over een ieder die gelooft. Als wij dicht bij Yeshua blijven, bestaat er voor ons geen enkele reden meer om de dood en het dodenrijk te vrezen. Natuurlijk weten we allemaal, dat ons leven hier op aarde begrensd is en dat voor een ieder van ons het moment zal komen dat we het tijdelijke met het eeuwige moeten verwisselen. Dat Yeshua ons het eeuwige leven belooft heeft wil dus niet zeggen dat we de dood helemaal niet onder ogen hoeven te zien. We moeten wel realistisch blijven. Natuurlijk kan een ieder van ons zomaar plotseling weggerukt worden uit dit leven of door een zware ziekte of gewoon ouderdom de dood langzaam zien aankomen. Maar we hoeven daar niet meer bang voor te zijn als we weten waar wij naartoe gaan. Als we heengaan om bij Yeshua te mogen zijn, dan mogen we daar met blijdschap naar uitzien, zoals ook Sha'ul [Paulus] schreef. Ik citeer uit Het Boek: *"Aan de ene kant wil ik graag in dit lichaam blijven en hier nog veel goeds kunnen doen. Maar aan de andere kant zou ik graag deze wereld verlaten om bij de Mashiach te zijn, want dat is toch verreweg het beste."* (Filippenzen 1:22-23). We hoeven dus niet meer bang te zijn voor de dood zelf, maar de angst voor de manier waarop blijft natuurlijk wel en is vooral in de landen waar gelovigen vervolgd en omwille van hun geloof gemarteld en vermoord worden heel reëel. Maar ook daarin wil Yeshua de Zijnen tegemoet komen om hen kracht te geven om alles te kunnen doorstaan en om hen te bemoedigen. Daarom gaf Hij aan Yochanan [Johannes] de opdracht, een brief aan de gemeente in Smyrna te schrijven, die Hij in verband met de situatie van deze gemeente met de zelfde woorden begint, waarmee Hij Zich aan Yochanan had voorgesteld: *"Dit zegt de Eerste en de Laatste, die dood geweest is en levend geworden... - Disi na san a Wan e taki, di de a Fosiwan nanga a Kriboiwan, a Wan di ben dede èn di kon baka na libi..."* (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 2:8). Omdat Smyrna een goed voorbeeld was van een gemeente in de verdrukking stelde Yeshua Zich aan deze beproefde gemeente voor als Degene die de dood heeft overwonnen en leeft! Met de belofte van de opstanding uit de dood en het eeuwige leven wilde Hij de gelovigen troosten en bemoedigen. Daarom gaf Hij hen de boodschap: *"Wees niet bevreesd voor hetgeen gij lijden zult. Zie, de duivel zal sommigen uwer in de gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt, en gij zult een verdrukking hebben van tien dagen. Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens. Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, zal van de tweede dood geen schade lijden! - Un no mus frede fu a pina san un mus nyan. Luku, didibri sa poti sonwan fu unu na ini straf'oso fu tesi unu. Tin dei langa den o pina unu. Ma un mus tan bribi te na dede, dan Mi sa gi un a libi fu têgo, leki a grani fu di un wini. Suma abi yesi, meki a yere san a Yeye e taigi den gemeente. A sma di e wini no sa si dede fu a di fu tu leisi!"* (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 2:10-11). Hij liet aan hen zien dat Hij, die zelf gestorven is voor onze zonden, sterker is als de dood en zei over Zichzelf, dat Hij de Eeuwige is door hen te bemoedigen met dezelfde woorden, waarmee de profeet Jesaja vroeger de Israëlieten in de ballingschap bemoedigd had: *"Ik ben de Eerste en de Laatste! - Mi na a Fosiwan nanga a Kriboiwan!"*

'Ik ben de Alpha en de Omega, het Begin en het Einde'

'Mi na a Alfa nanga a Omega, a Bigin nanga a Kaba'

De derde 'Ik ben'-uitspraak met de zelfde strekking als de beide voorgaande vinden wij in het visioen, dat Yochanan [Johannes] gekregen heeft over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, want ook daar zal de Eeuwige altijd Dezelfde zijn: *"En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan, en de zee was niet meer. En ik zag de heilige stad, een nieuw Jeruzalem, nederdalende uit de hemel, van G'd, getooid als een bruid, die voor haar man versierd is. En ik hoorde een luide stem van de troon zeggen: Zie, de tent van G'd is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volken zijn en G'd zelf zal bij hen zijn, en Hij zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal niet meer*

zijn noch rouw, noch geklaag, noch moeite zal er meer zijn, want de eerste dingen zijn voorbijgegaan. En Hij, die op de troon gezeten is, zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw. En Hij zeide: Schrijf, want deze woorden zijn getrouw en waarachtig. En Hij sprak tot mij: Zij zijn geschied. **Ik ben de Alpha en de Omega, het Begin en het Einde.** Ik zal de dorstige geven uit de bron van het water des levens om niet. Wie overwint, zal deze dingen beërven, en Ik zal hem een G'd zijn en hij zal Mij een zoon zijn. - Baka dati mi si wan nyun heimmel nanga wan nyun grontapu, bika den fosiwan no ben de moro, èn a se no ben de moro tu. Dan mi si a santa foto, wan nyun Yerusalem, e saka kmopo na heimmel pe Gado de. A foto ben moi leki wan trowmisi di weri ala en sani fu go miti nanga a trowmasra. Dan mi yere wan tranga sten taki kmopo fu a kownusturu taki: Luku, a tanpresi fu Gado de pe libisma de. Gado o de na den mindri, èn den o de En folku, èn En o de a Gado fu den. A sa drei ala den watra-ai. Dede, row, krei nanga pen no sa de moro, bika den owru sani disi no de moro. Dan a Wan di sidon na tapu a kownusturu taki: Luku, Mi e meki ala sani kon nyun. A taigi mi taki: Skrifi. Yu kan fertrow den sani san Mi taki. Mi no e lei. A taigi mi taki: Ala sani psa kba! **Mi na a Alfa nanga a Omega, a Bigin nanga a Kaba.** Mi o gi a sma di watra e kiri, fu a dringi fu soso fu a presi pe watra san e gi libi e lon. A sma di e wini sa kisi den sani disi. Dan Mi o de en Gado, èn en o de Mi pikin.” (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 21:1-7). Hier is Hij, die op de troon gezeten is, aan het woord en niet Yeshua, want Yeshua zit niet op de troon, maar “*ter rechterzijde van de troon der Majesteit in de hemelen - na a let'anu sei fu a kownusturu fu a Bigi Gado na heimmel*” (עֲבָרִים Iv'rim [Hebreeën] 8:1), “*ter rechterzijde van de troon G'ds - na a let'anu sei fu a kownusturu fu Gado.*” (עֲבָרִים Iv'rim [Hebreeën] 12:2). Hier spreekt G'd zelf, de Eeuwige, de Vader! Hij is de Alpha en de Omega, Hij staat aan het begin en aan het einde van de tijd, en Hij zegt dit om te benadrukken dat de geschiedenis nu voltooid is. Alle droevige dagen zijn voorbij en alles is nieuw. Er is een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Hiermee wordt niet 'nieuw' in tegenstelling tot 'oud' bedoeld, maar echt compleet nieuw, dat wil zeggen nieuw als iets dat daarvoor nooit heeft bestaan. De Eeuwige staat buiten de tijd, boven de tijd, want Hij is “*de eeuwige G'd - a Gado fu têgo*” (בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 21:33 en יֵשַׁעְיָהוּ Yeshayahu [Jesaja] 40:28). Hij zal over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde voor eeuwig regeren, want “*Hij is een eeuwige Koning! - A de wan Kownu fu têgo!*” (יִרְמִיָּהוּ Yirm'yahu [Jeremia] 10:10). In dit visioen, waarin de tijd geheel verdwenen is, doet de Eeuwige deze zelfuitspraak om daarmee Zijn belofte te bekrachtigen. Hij belooft, dat de tent van G'd, de Mish'kan [tabernakel] onder de mensen zal zijn zoals destijds het woestijnheiligdome temidden van het volk Israël was, en Hij belooft, dat Hij voor eeuwig bij hen zal wonen. Er zal geen pijn, verdriet en rouw meer zijn op de nieuwe aarde, want er zal ook geen dood meer zijn. Hij zal al hun tranen uit de ogen wissen. Wat een heerlijke belofte! Wij weten, dat Hij tot op de laatste letter zal vervullen wat Hij beloofd heeft, want Hij, die in Zichzelf onveranderlijk is en altijd in overeenstemming met Zichzelf blijft, is van onwrikbare trouw! Hij zal in de toekomstige wereld aan de dorstende geven uit de bron van het water des levens voor niets, aan hen, die zeggen: “*Gelijk een hinde die naar waterbeken smacht, zo smacht mijn ziel naar U, o G'd. Mijn ziel dorst naar G'd, naar de levende G'd; wanneer zal ik komen en voor G'ds aangezicht verschijnen? - So leki a dia de angri fu den watra-kriki, so mi sili de angri fu Yu, o Gado. Mi sili dreiwatra fu Gado, fu a libilibi Gado; sortu ten mi sa kon na fesi fu mi Gado?*” (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 42:2-3). Hen, die dorsten naar de levende G'd en gehoor geven aan Zijn liefdevolle uitnodiging, zal Hij de dorst lessen. Deze uitnodiging wordt in het volgende hoofdstuk nog eens herhaald: “*En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet! - A Yeye nanga a trowmisi e taki: Kon! Ala sma di yere a sani disi mus taki: Kon! Meki ala sma kon di watra e kiri, èn meki den sma di wani, dringi fu soso fu a watra san e gi libi!*” (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 22:17).

'Ik ben de Alpha en de Omega, de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde'

'Mi na a Alfa nanga a Omega, a Fosiwan nanga a Kriboiwan, a Bigin nanga a Kaba'

In dit laatste hoofdstuk van het boek Openbaring, het hoofdstuk 22, zien wij de vierde 'Ik ben'-uitspraak staan. Deze lijkt wel een samenvatting te zijn van de eerdere drie. De eerste keer zei

de Eeuwige: “Ik ben de Alpha en de Omega - Mi na a Alfa nanga a Omega”, de tweede keer zei Yeshua: “Ik ben de Eerste en de Laatste - Mi na a Fosiwan nanga a Kriboiwan”, de derde keer zei de Eeuwige: “Ik ben het Begin en het Einde - Mi na a Bigin nanga a Kaba” en nu bij de vierde keer zei Yeshua samenvattend: “Ik ben de Alpha en de Omega, de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde - Mi na a Alfa nanga a Omega, a Fosiwan nanga a Kriboiwan, a Bigin nanga a Kaba”, waarbij Hij alle drie ‘Ik ben’-uitspraken als zelfaanduiding gevolgd door een g’ddelijke titel op Zijn eigen Persoon betreft, ook de twee die de Eeuwige expliciet op Zichzelf heeft toegepast, waarmee Yeshua duidelijk laat doorschemeren, dat Hij en Zijn Vader één zijn. Op de laatste bladzijde van de Bijbel zegt Yeshua: “Zie, Ik kom spoedig en Mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden, naardat zijn werk is. **Ik ben de Alpha en de Omega, de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde!** Zalig zij, Zalig zij, die hun gewaden wassen, opdat zij recht mogen hebben op het geboomte des levens en door de poorten ingaan in de stad. - Luku, Mi e kon her’esi, èn Mi e kon fu gi ala sma den paiman na a fasi fa den wroko fu den ben de. **Mi na a Alfa nanga a Omega, a Fosiwan nanga a Kriboiwan, a Bigin nanga a Kaba!**” (חזירן Chizayon [Openbaring] 22:12-13). Yeshua heeft het over Zijn spoedige wederkomst, waarbij Hij een ieder zal vergelden naar zijn werk. Dat wil dus zeggen, dat Hij iemands positieve daden zal belonen en de negatieve daden zal bestraffen! Voor de derde en laatste keer worden de eerste en de laatste letter van het Griekse alfabet, de alpha (α of A) en de omega (ω of Ω), die zo kenmerkend zijn voor het boek Openbaring, als uitersten van elkaar toegepast op de Tijdloze, die er aan het begin van alles stond toen er nog niets was en die er ook nog zal zijn als alles wat er was voorbij is. Dit geldt uiteraard voor de Eeuwige, de G’d van Av’raham, Yitz’chaq en Ya’aqov, maar tegelijkertijd ook voor Yeshua, “die, in de gestalte G’ds zijnde, het G’de gelijk zijn niet als een roof heeft geacht, maar Zichzelf ontledigd heeft, en de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen, en aan de mensen gelijk geworden is. En in Zijn uiterlijk als een mens bevonden, heeft Hij Zich vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja, tot de dood des kruises. Daarom heeft G’d Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle naam geschonken, opdat in de naam van Yeshua zich alle knie zou buigen van hen, die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden: Yeshua haMashiach is de Heer, tot eer van G’d, de Vader! - Aladi A ben de leki fa Gado de, A no ben tan hori nomo tak’ En nanga Gado na a srefi. Ma a fasi fa A ben de, A poti dati na wan sei, A kon de leki fa wan futuboi de, A tron wan libisma. Èn leki libisma A saka Ensrefi, A du san Gado wani te leki A dede srefi: Iya, a dede na a kroisi. Dat’ede Gado gi En a moro hei presi di de, èn A gi En a nen di bigi moro ala tra nen, fu meki tak’ ala libisani na ini heimel, na tapu grontapu èn na ondro gron, sa saka kindi gi a nen fu Yeshua. Dan Gado a Tata sa kisi grani te ala sma sa taki: Yeshua haMashiach na Masra.” (Filippenzen 2:6-11). Yeshua is het Woord, dat vleesgeworden is, de openbaring van G’d in de gedaante van een mens, die Hij voor altijd blijft behouden in het verheerlijkt Lichaam. Hij is de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde, maar eigenlijk geven deze woorden een beperking aan die er feitelijk niet is, want Hij heeft geen begin en Hij heeft ook geen einde. Hij is tijdloos, Hij heeft geen beperkingen! Dat Hij het Begin is wil dus zeggen dat Hij aan het begin van alles staat, en dat Hij het Einde is wil zeggen dat Hij er aan het eind van alles nog steeds zal zijn. Er is niets vóór Hem en er is niets ná Hem. Deze kenmerken zien wij ook terug in de beschrijving van Malki-Tzedeq: “Want deze Mal’ki-Tzedeq, koning van Shalem, priester van אֵל-עֵלְיוֹן El El’yon [de allerhoogste G’d], die Av’raham bij zijn terugkeer na het verslaan van de koningen tegemoet kwam en hem zegende, aan wie ook Av’raham een tiende van alles gegeven heeft, is vooreerst, volgens de uitlegging van Zijn naam: מֶלֶךְ צְדָק Melech Tzedeq [Koning der gerechtigheid], vervolgens ook: מֶלֶךְ שָׁלֵם Melech Shalem [Koning van Salem], dat is: מֶלֶךְ הַשְּׁלוֹם Melech haShalom [Koning des vredes ofwel Vredevorst]; zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsregister, zonder begin van dagen of einde des levens, en, aan de Zoon van G’d gelijkgesteld, blijft Hij priester voor altoos! - A Melkisedek fu san wi e taki, ben de kownu fu Salem èn a ben de wan priester fu a Moro Hei Gado. A ben gwe go miti Abraham di Abraham ben drai kon baka fu wan feti pe a wini wantu kownu. A blesi Abraham, dan Abraham gi en tin pro senti fu ala sani san a ben wini. Na a fosi presi, a nen Melkisedek wani taki: Kownu di e du sani nanga leti. Moro fara a ben de kownu fu Salem, dati wani taki: Kownu fu freide. Wi no sabi noti fu en p’pa, fu en m’ma, noso fu den afo fu en. Wi no sabi oten a kon na grontapu, noso oten a dede. A de neleki a Manpikin fu Gado, a

e tan priester fu tēgo!” (עבריים Iv'rim [Hebreeën] 7:1-3). Vers 3 wijst in de richting van een zogeheten christofanie, dat wil zeggen een verschijning van de Mashiach, toch de heersende opvatting is tegenwoordig dat dit op grond van vers 15 niet mogelijk zou zijn omdat daar staat dat Yeshua slechts hogepriester is naar het evenbeeld van Mal'ki-Tzedeq en dus niet Mal'ki-Tzedeq zelf. Een ander argument is de passage in vers 3, waarin staat dat Mal'ki-Tzedeq aan de Zoon van G'd gelijkgesteld was, maar niet dat hij de Zoon van G'd zou zijn. Volgens sommige theologen was hij een historisch figuur die echt geleefd heeft, hoogstwaarschijnlijk gewoon een Kanaäniet die de ware G'd gediend zou hebben. Ik vind dit een zwak argument, want dat zou betekenen dat een heidense priester aan de Zoon van G'd gelijkgesteld zou zijn en dat de Mashiach van Israël hogepriester zou zijn naar de ordening van een heidense koning terwijl de Bijbel ons juist leert dat het heil uit de Joden komt! Bovendien lijkt het mij ook niet echt geloofwaardig dat een heiden in de Tora een hogere positie zou innemen dan onze aartsvader Av'raham, die door G'd zelf Zijn vriend genoemd werd! Neen, ik twijfel er geen seconde aan dat Malki-Tzedeq niemand anders is dan Yeshua, die toen bij Av'raham gekomen is, want Hij heeft immers zelf gezegd, dat Hij Av'raham persoonlijk ontmoet heeft, terwijl er vele eeuwen lagen tussen het aardse leven van Yeshua en dat van Av'raham. Wanneer heeft dus die ontmoeting tussen Av'raham en Yeshua plaats gevonden? Ik geloof twee keer! De eerste keer toen Hij in de gedaante van Malki-Tzedeq brood en wijn (teken van het Avondmaal!) bracht voor Av'raham, en de tweede keer bij de terebinten. Av'raham moest Zijn mysterieuze Gast reeds eerder hebben ontmoet en Hem als Koning hebben herkend, want anders zou hij zich zeker niet voor Hem hebben neergebogen en zijn Gast “Heer” en zichzelf “knecht” genoemd hebben, want dat doe je toch niet voor een wildvreemde? Dus moest hij zijn Gast herkend hebben! Hij moest Hem, G'd in menselijke gedaante, dus reeds eerder ontmoet hebben: Malki-Tzedeq, Yeshua! En dan is er nog een heel belangrijke aanwijzing: Av'raham gaf aan Malki-Tzedeq de tienden van alles wat hij bezat. Dit kan gezien worden als een erkenning van diens positie, want de hogere zegent en de lagere geeft. Men zou daar echter ook uit kunnen concluderen dat Av'raham in Malki-Tzedeq geen mens maar een G'ddelijke verschijning zag, want hoe kon Av'raham immers weten dat Malki-Tzedeq zo hoog verheven was in vergelijking met de overige koningen die hij in het Koningsdal ontmoette? Zou hij zomaar aan een wildvreemde priester zijn tienden geven? Waarom zou hij überhaupt zijn tienden aan een priester geven? Het gebod om de tienden aan de Kohanim te geven werd toch pas vele eeuwen later aan Moshe gegeven? De enige logische verklaring is volgens mij, dat Av'raham op de ene of andere wijze aanvoelde dat Malki-Tzedeq G'd zelf is. Hij wordt de Koning der Gerechtigheid genoemd, de Vredevorst, en Hij is zonder begin van dagen of einde des levens, Hij is de Eeuwige!

'Ik ben de Alpha - de Eerste - het Begin'

'Mi na a Alfa - a Fosiwan - a Bigin'

Hij, die de Alpha, de Eerste, het Begin is, moet noodzakelijkerwijs G'd zijn, toch zoals we gezien hebben passen de zojuist gelezen teksten precies dezelfde woorden toe op Yeshua. Deze overeenstemming van de diverse 'Ik ben'-uitspraken weerspiegelt de overeenstemming van hun natuur: de Zoon is G'd evenals de Vader, hoewel toch wel verschillend van de Vader. Dit komt duidelijk naar voren aan het begin van het Evangelie naar Johannes: “In den beginne was het Woord, en het Woord was bij G'd en het woord was G'd. Dit was in den beginne bij G'd. - Na a bigin a Wortu ben de. A Wortu ben de nanga Gado èn a Wortu ben de Gado. A ben de nanga Gado sensi na a bigin.” (יוחנן Yochanan [Johannes] 1:1-2). Dat het Woord in den beginne was wil zeggen, dat het al sinds de eeuwigheid bestond. Het Woord was bij G'd en is eveneens de Alpha, de Eerste, het Begin. Het Woord was G'd omdat het van alle eeuwigheid hetzelfde wezen en dezelfde kenmerken als G'd bezit. Vers 3: “Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is. - Nanga En Gado meki ala sani, èn noti san meki ben meki sondro En.” Dit Schriftgedeelte brengt niet alleen Zijn voorbestaan tot uitdrukking, maar toont ook aan, dat Yeshua actief deelgenomen heeft aan de Schepping. In Kolossenzen 1:15-20 lezen wij: “Hij is het beeld van de onzichtbare G'd, de Eerstgeborene der ganse schepping, want in Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen; en Hij is vóór alles en alle

dingen hebben hun bestaan in Hem; en Hij is het Hoofd van het lichaam, de gemeente. Hij is het begin, de eerstgeborene uit de doden, zodat Hij onder alles de eerste geworden is. Want het heeft de ganse volheid behaagd in Hem woning te maken, en door Hem, vrede gemaakt hebbende door het bloed zijns kruises, alle dingen weder met Zich te verzoenen, door Hem, hetzij wat op de aarde, hetzij wat in de hemelen is. - A Manpikin na a prentyi fu a Gado di wi no kan si nanga ai. Na En na a moro prenspari wan di ben de fosi iniwan sani meki. Bika nanga yepi fu En ala sani di de na heimmel nanga grontapu ben meki. Dati na den sani di wi kan si nanga den sani di wi no kan si, den moro hei yeye, den di e rigeri, den di de edeman, nanga den di abi makti. Nanga yepi fu En den ben meki, èn gi En den ben meki. A ben de fosi iniwan sani meki, èn na En e hori ala sani na makandra. A Manpikin na a ede fu a skin, dati na a gemeente. Na En na a bigin. Na En na a fosiwan tu, di kon baka na libi fu no dede moro. Na so A abi a fosi presi na ini ala sani. Bika Gado nanga En heri fasi fa A de, ben prisiri fu libi na ini En. A ben meki ala sani di de na heimmel nanga grontapu, kon bun baka nanga Ensrefi, fu san a Manpikin du. Bika A tyari freide kon, fu di A gi En brudu di A dede na tapu a kroisi.” Drie dingen vallen mij hierbij op: ten eerste staat hier, dat Hij het beeld is van de onzichtbare G'd en dat het de ganse volheid behaagd heeft, woning in Hem te maken. In Het Boek staat simpelweg: *“In de persoon van Christus is de onzichtbare G'd zichtbaar geworden.”* Daar is eigenlijk alles mee gezegd: Yeshua is een verschijningsvorm van de Eeuwige. Hij is G'd zelf in een menselijke gedaante! Daarom waren alle titels die wij in deze studie behandeld hebben zonder meer uitwisselbaar voor zowel de onzichtbare G'd alsook voor de zichtbare G'd. Daarom kon Sha'ul [Paulus] in vers 16 van Kolossenzen 1 overeenkomstig de waarheid schrijven, dat alles in de hemelen en op aarde door Hem en voor Hem geschapen is en dat alles wat bestaat, er dank zij Hem is. Dat komt op hetzelfde neer als wat Yochanan in vers 3 van zijn eerste hoofdstuk schreef, namelijk dat alles ontstaan is door het Woord en dat er zonder Hem niets ontstaan is van wat bestaat. Dat was dus het tweede wat mij opviel. Het derde is, dat Hij volgens vers 17 vóór alles is. In Het Boek staat: *“Hij was er al vóórdat er iets bestond!”* Ook in מִיכָה Micha 5:1 staat een duidelijke verwijzing naar het vóórbestaan van Yeshua: *“En gij, Betlehem Efrata, al zijt gij klein onder de geslachten van Juda, uit u zal Mij voortkomen die een Heerser zal zijn over Israël en wiens oorsprong is van ouds, van de dagen der eeuwigheid! - Ma yu, Bethlehem Efrata, awinsi yu de pikin na mindri fu den dusun fu Yuda, toku wan Suma sa komopo fu yu kon na Mi disi sa de a Fesiman fu Israël; En bigin ben de sinsi owruten, fu tégó!”* Yeshua zei zelf in het hoogpriesterlijk gebed: *“En nu, verheerlijk Gij Mij, Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was! - Mi Tata, gi Mi a srefi glori now san Mi ben abi na Yu sei fosi grontapu ben meki!”* (יְהוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 17:5). Hij was er al voordat er iets bestond en alles is voor Hem en door Hem geschapen! Hij is zowel de oorsprong als het doel van de schepping. *“Nadat G'd eertijds vele malen en op vele wijzen tot de vaderen gesproken had in de profeten, heeft Hij nu in het laatst der dagen tot ons gesproken in de Zoon, die Hij gesteld heeft tot erfgenaam van alle dingen, door Wie Hij ook de wereld geschapen heeft. Deze, de afstraling Zijner heerlijkheid en de afdruk van Zijn wezen, die alle dingen draagt door het woord Zijner kracht, heeft, na de reiniging der zonden tot stand gebracht te hebben, Zich gezet aan de rechterhand van de Majesteit in den hoge! - Fosten Gado ben meki den profeti taigi den afo fu wi san A ben abi fu taki. A ben du disi furu leisi èn na difrenti fasi. Ma now ini den laste dei disi, A meki En Manpikin taigi wi san A abi fu taki. Gado poti En fu kisi ala sani èn nanga En Gado ben meki ala sani san de. A Manpikin e brenki nanga a glori fu Gado, èn na En wi e si fa Gado de. Den wortu fu En abi krakti èn den e meki tak' ala sani de leki fa den mus de. Baka di A krin wi fu sondu, A go na heimmel go sidon na a let'anu sei fu a Bigi Gado!”* (לְבָרִים Iv'rim [Hebreeën] 1:1-3). Hij is de eerste, niet alleen vanwege Zijn pre-existentie, maar ook door zijn verhoging aan de rechterhand van G'd. G'd zette Hem *“aan Zijn rechterhand in de hemelse gewesten, boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij en alle naam, die genoemd wordt niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw! - ... na En let'anu sei na ini heimmel. Drape A hei moro ala yeye di de edeman, den di abi makti, den di abi krakti, nanga den di e rigeri. Awinsi sortu tra nen yu ben sa wani kari kon, Mashiach hei moro en ini a ten disi nanga a ten san e kon!”* (Efeziërs 1:20-21). In de nieuwe vertaling staat: *“...niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomstige.”* En daarmee komen we tot het laatste onderdeel van deze studie:

'Ik ben de Omega - de Laatste - het Einde'**'Mi na a Omega - a Kriboiwan - a Kaba'**

Hij, die de Alpha, de Eerste, het Begin is, moet noodzakelijkerwijs G'd zijn, en als zodanig is Hij ook de Omega, de Laatste, het Einde. Wij hebben in deze studie duidelijk gezien, dat niet alleen de Eeuwige, de G'd van Israël, de Schepper van de hemel en de aarde, maar ook Yeshua, het Woord door Wie alles geschapen is, deze titels op Zichzelf heeft toegepast, want wie Yeshua gezien heeft, die heeft de Vader gezien. Toch heeft Yeshua aan deze titels nog iets toegevoegd wat de Vader niet van Zichzelf kon zeggen: *"Ik ben de Eerste en de Laatste, en de Levende, en **Ik ben dood geweest**, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden! - Mi na a Fosiwan nanga a Kriboiwan. Mi na a Wan di e libi. **Mi ben dede**, ma luku, now Mi e libi fu têgo!"* Hij, die de Eerste en de Laatste is, heeft er vrijwillig voor gekozen, tijdelijk een mens van vlees en bloed te worden om de straf op Zich te nemen die wij verdiend hebben voor onze zonden. Door Zijn opstanding heeft Hij de dood overwonnen opdat een ieder die gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. *"Maar nu, de Mashiach [Christus] is opgewekt uit de doden, als Eersteling van hen, die ontslapen zijn. Want, dewijl de dood er is door een mens, is ook de opstanding der doden door een mens. Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in de Mashiach allen levend gemaakt worden. Maar ieder in zijn eigen rangorde: De Mashiach als Eersteling, vervolgens die van de Mashiach zijn bij Zijn komst; daarna het einde, wanneer Hij het koningschap aan G'd de Vader overdraagt, wanneer Hij alle heerschappij, alle macht en kracht onttroond zal hebben. Want Hij moet als koning heersen, totdat Hij al Zijn vijanden onder Zijn voeten gelegd heeft. De laatste vijand, die onttroond wordt is de dood, want alles heeft Hij aan Zijn voeten onderworpen. Maar wanneer Hij zegt, dat alles onderworpen is, is blijkbaar Hij uitgezonderd, die Hem alles onderworpen heeft. Wanneer alles Hem onderworpen is, zal ook de Zoon zelf Zich aan Hem onderwerpen, die Hem alles onderworpen heeft, opdat G'd zij alles in allen. - Ma a tru tak' Mashiach [Kristus] opo baka na dede. Na so A tron a fosiwan fu ala sma di dede kba. Bika fu di na wan libisma ben meki tak' wi alamala abi fu dede, so a de now tak' wan tra libisma e meki tak' sma di dede o opo baka. Bika neleki fa Adam meki tak' ala libisma e dede, na so a de tu tak' Mashiach e meki ala sma opo baka na dede. Ma ibri sma o opo te en yuru kisi. Mashiach leki fosiwan, èn te A e drai kon baka, dan den sma fu En o opo baka. Dan a kba fu ala sani o doro te Mashiach gi a tiri abra na ini anu fu Gado a Tata, èn te A tyari wan kba kon na ala rigeri, nanga ala makti nanga krakti. Bika Mashiach o de kownu te leki A poti ala En feyanti na ondro En futu. A laste feyanti san Mashiach o poti na wan sei, na dede. Bika: A poti ala sani na ondro En futu. Ma te a skrifi tak' A poti ala sani na ondro En futu, dan dati no e teri gi Gado. Bika na Gado poti ala sani na ondro Mashiach. Te ala sani de na ondro a Manpikin kba, dan A o saka Ensrefi tu na ondro Gado di ben poti ala sani na En ondro. Dan Gado o de ala sani gi ala libisma.." (1 Korinthiërs 15:20-28). Yeshua is G'd en zelfs wanneer Hij het koningschap aan Zijn Vader overdraagt, zal Hij nooit ophouden, G'd te zijn en ook aan Zijn koningschap komt geen einde, want G'd de Vader zelf zegt tegen Zijn Zoon: *"Uw troon, o G'd, is in alle eeuwigheid en de scepter der rechtmatigheid is de scepter van zijn koningschap. Gerechtigheid hebt Gij liefgehad en ongerechtigheid hebt Gij gehaat; daarom heeft U, o G'd, uw G'd met vreugdeolie gezalfd boven uw deelgenoten! En: Gij, Adonai, hebt in den beginne de aarde gegrondvest, en de hemelen zijn het werk Uwer handen; die zullen vergaan, maar Gij blijft; en zij zullen alle als een kleed verslijten, en als een mantel zult Gij ze oprollen, als een kleed zullen zij ook verwisseld worden; maar Gij zijt dezelfde en Uw jaren zullen niet ophouden. En tot wie der engelen heeft Hij ooit gezegd: Zet U aan Mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten? - Gado, fu têgo èn ala ten Yu o rigeri, tapu wan leti fasi Yu o rigeri. Yu lobi en te sma e du bun, ma Yu no man srefsrefi nanga en te den e du kruktu. Fu dat'ede Gado, Yu Gado, teki Yu prefu den mati fu Yu, dan A poti Yu leki kownu fu Yu kan breiti. A taki moro fara taki: Masra, na Yu meki grontapu na a bigin èn na Yu meki heimel nanga Yu anu. Den no sa de moro wan dei, ma Yu e tan fu têgo. Den alamala sa kon owru, leki fa krosi e kon owru. Leki wan dyakti Yu o fow den. Leki wan krosi Yu o kenki den. Ma Yu e tan a srefi èn Yu no e kon owru. Ma noiti Gado taigi wan engel taki: Kon sidon na Mi let'anu sei, te leki Mi meki den feyanti fu Yu tron Yu futubangi!"* (עבריים Iv'rim [Hebreeën] 1:8-13). Daarom hoorde Yochanan in zijn visioen het gejuich: *"Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof. En**

alle schepsel in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: Hem, die op de troon gezeten is, en het Lam zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden! - A Lam di den srakti, warti fu kisi makti nanga gudu, sabi nanga krakti, bigi nen nanga glori. Na En nen den mus opo. Dan mi yere ala libi sani di de ini heimel, na tapu grontapu, ondro gron, nanga ini a se taki: A Wan di sidon na tapu a kownusturu, nanga a Lam, na Den nen mus opo. Na Den mus kisi bigi nen, glori nanga krakti fu têgo èn ala ten!” (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 5:12-13). Amen!

Werner Stauder